

LA REGENERACIÓ DE L'ENTORN MARÍ

La gestió òptima ha de trobar
l'equilibri entre l'ús social
i els aspectes ambientals

Quina platja

ALBERT PUNSOLA

Tots tenim fixada al cap una platja visitada o somiada. Tot i això, no hi ha res més allunyat del concepte de platja que la idea de permanència, ja que, per definició, es tracta d'un espai sempre canviant. Aquesta part del territori –uns 280 quilòmetres del litoral a Catalunya– està subjecta a l'acció dinàmica dels sediments aportats per rius i rieres i de l'erosió constant fruit del vent.

Popularitat recent

La funció turisticorecreativa de les platges a la Mediterrània és relativament recent. Fa uns cent anys eren percebudes només com espais per a la pesca, el comerç i la indústria marítima. “L'antecedent de la visió lúdica va ser la descoberta de les propietats curatives de les aigües marines, que es va veure ràpidament eclipsada per la popularització del bronzejat”, explica Elisabet Roca, ambientòloga i professora del departament d'infraestructura del transport i territori de la UPC. Aquest fenomen es produeix cap al 1920

i aleshores el sol i la sorra passen a ser el recurs més valorat. “Això fa incrementar progressivament la popularitat de les platges fins a arribar a convertir-les a partir de la segona meitat del segle XX en la icona del turisme de masses”, subratlla Roca.

Aquesta funció és avui la més visible, però no l'única. “També fan una funció ecosistèmica i de defensa de la costa”, assenyala Lucía Cuesta, tècnica de l'Observatori del Litoral del Consorci el Far. “Un dels reptes que tenim –apunta– és trobar un cert equilibri i compatibilitat entre les diferents funcions”. ¿Això és possible quan les platges reben una pressió sense precedents? S'ha estimat que només les platges metropolitanas de Barcelona són utilitzades per uns tres milions de persones l'any.

El banyista com a client

La gran afluència de visitants és vital per a molts municipis. Enric Dotras, president del Gremi d'Hostaleria de Lloret de Mar, creu que difícilment seria concebible el turisme a la població sense la platja, una situació que veu com una continuïtat històrica: “La

subsistència econòmica de Lloret ja estava lligada al mar abans del boom turístic”. Enric Dotras té molt clar que “els usuaris de les platges valoren molt el salvament, les activitats lúdiques, la seguretat, la neteja, l'accessibilitat i la proximitat d'un pàrquing”.

La sofisticació i el nivell d'aquests serveis és el que mesura la bandera blava que lluiran 86 platges catalanes aquest any. Segons Lucía Cuesta, és un indicatiu que “no se centra en la qualitat ambiental global”. Mariona Planesas, gerent del de Qualitat Costa Brava Sud - La Selva - El Maresme, creu que, malgrat tot, “la majoria de persones veuen aquesta bandera com una garantia de qualitat, si bé desconeixen quins requisits han de complir les platges per optar-hi, i encara menys els de la resta de certificats ambientals”. Cada certificat se centra en diferents aspectes. Per exemple, la marca Q està orientada a la satisfacció de l'usuari; la ISO 14000 i el reglament europeu EMAS fan referència a la gestió ambiental.

No hi ha guanys sense pèrdues. El gran nombre d'elements físics amb què s'han colonitzat les plat-

a volem?

La primera alimentació de sorra entre el Masnou i Montgat, l'any 1987.

MINISTERI DE MEDI AMBIENT

ges han afectat per exemple l'ecosistema de les dunes costaneres. Aquestes acumulacions de sorra, formades pel vent, actuen com a reserva de sorra. També fan de transició entre la platja i terra endins i contenen una interessant vegetació pròpia.

La regeneració crea polèmica

L'atracció pel litoral també ha comportat la construcció de nombrosos ports esportius. Aquestes infraestructures fan que en un costat s'acumuli una gran quantitat de sediment i la franja de platja augmenti enormement i que en l'altre s'erosioni la costa perquè la sorra que hauria d'arribar-hi no ho pot fer. La situació va encendre el debat sobre la regeneració artificial de les platges, avui més viu que mai pel seu cost econòmic. El ministeri de Medi Ambient i Medi Rural (MARM) ha anunciat que aquest any no té previst efectuar cap aportació de sorra a platges del Maresme i ha argumentat que els ports esportius són els responsables de realitzar aquests transvasaments.

Les solucions demanen perspectiva. "El que cal –afirma Elisa-

bet Roca– és una visió estratègica de tot el sistema costaner català, en què es planifiqui quines platges s'orientaran a funcions recreatives amb una gestió que vetlli pel tipus d'usuari i les seves expectatives, i quines prioritzaran la funció de conservació". Les dues estratègies poden coexistir. Fins i tot es pot donar el cas de platges molt freqüentades on es pugui desenvolupar un projecte de restauració de dunes o de recuperació d'espècies. "Una iniciativa així tindria un valor pedagògic i sensibilitzador gens menyspreable", sosté Elisabet Roca.

Aquest enfocament inclou no forçar la realitat. "Quan ja s'ha arribat a un punt determinat d'artificialització, no té cap sentit tornar enrere i naturalitzar", opina Lucía Cuesta. També està convençuda que "és un error naturalitzar platges que han estat una creació humana", com és el cas de les de Barcelona. Les apostes de futur passen per adaptar la gestió a les característiques de cada platja i per augmentar la sensibilitat de les persones que encara veuen aquest indret com un parc amb el terra de sorra. —

Longitud, temperatura i serveis

L'any 2005 les investigadores de la UPC

Elisabet Roca i Míriam Villares van fer un estudi a Catalunya sobre quines platges volia la gent, un treball que, més tard, va ser publicat a la revista internacional *Ocean & Coastal Management*. Una de les principals conclusions és que en la valoració de les platges hi pesa molt la preferència prèvia per una determinada tipologia.

Així, entre les persones que trien les platges seminaturals la tranquil·litat és més important que la presència de serveis i equipaments. Els que prefereixen aquesta tipologia valoren molt la longitud de la platja, mentre que els usuaris de les platges més urbanes donen prioritat a la temperatura de l'aigua i al confort que aporten els serveis i la proximitat al centre urbà. I una altra diferència: els estrangers opten més per les platges urbanes i els locals prefereixen les seminaturals.

03 Preguntes a José A. Jiménez

CATEDRÀTIC DE GESTIÓ COSTANERA DE LA UPC

"No tothom ha de tenir platja"

Tothom pot tenir platja o algú ha de renunciar-hi?

Si bé tothom pot tenir platja, no tothom ha de tenir platja. En el context actual, en què les nostres costes estan dominades per un procés d'erosió, cal analitzar la situació i prendre decisions des d'un punt de vista de país: passar a l'escala territorial amb més perspectiva possible per valorar la situació en el seu conjunt i decidir quina costa volem (o podem) tenir. A partir d'aquí, decidirem cas per cas on hi haurà platja i com serà.

Doni'm exemples concrets de regeneracions de platges i les conseqüències que han tingut.

Pràcticament totes les platges alimentades del Maresme (per exemple el Masnou, Premià, Cabrera) poden servir com a exemple de platges que haurien d'haver estat alimentades contínuament i en les quals només s'hi ha fet o bé l'alimentació inicial i alguna recàrrega o només la inicial. El resultat final és el que veiem, o més ben dit, no veiem. Avui en dia, la platja ha desaparegut en molts indrets per absència de recàrregues periòdiques.

Quines són les implicacions econòmiques, ecològiques i socials de la regeneració artificial de platges?

Pel que fa a les econòmiques, cal recordar que el cost no ha de ser només calculat per a l'obra inicial sinó que ha d'incloure el manteniment (recàrregues periòdiques). Pel que fa a les ecològiques, és important el control sobre les afectacions a praderies de posidònia tant a la zona de dragatge (d'on s'obté la sorra) com a la zona d'abocament (on es recarrega la platja). També cal considerar el possible efecte sobre poblacions o comunitats d'interès pesquer. Es pot fer una regeneració sense generar un impacte significatiu, però algunes en generen. —